

Idäntalouksien katsauksia

Review of Economies in Transition

1994 • No. 2

10.2.1994

Julkaistu uudelleen 2002

Aleksei Tkatchenko

Pienyritysten yksityistäminen Venäjällä

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT

ISSN 1235-7405
Uudelleenjulkaistu pdf-muodossa 2002

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)

PL 160
00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268
Faksi: (09) 183 2294
bofit@bof.fi
www.bof.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Pienyritysten yksityistäminen Venäjällä¹

Johdanto

Valtion ja kuntien omistamien yritysten yksityistäminen on hyvin tärkeä osa Venäjän talouselämän uudistusta. Yksityistämisen prosessin läpiviemiseksi sekä suurten että pienten yritysten omistusmuotoa on muutettava.

Pienyritysten yksityistäminen vaikuttaa merkittävästi koko yksityistämisen prosessin etenemiseen. Valtion suuryritysten joukkoyksityistäminen vie melko pitkän ajan, mutta pienyritysten yksityistäminen pyritään saattamaan päätökseen vielä vuoden 1993 aikana.

Pienyritysten yksityistäminen on herättänyt viime aikoina laajaa kiinnostusta. Tähän on vaikuttanut mm. se, että pienyritysten omistusmuotoa on suhteellisen helppo muuttaa. Lisäksi pienyritysten perustamiseen tarvitaan lukuisia uusia yrittäjiä, joiden panos Venäjän markkinoiden kehittämiseen on olennainen. Suuryrityksiä yksityistettäessä uusia yrittäjiä ei vastaavassa määrin synny: teollisuuden jättyritysten työntekijöistä voi tulla osakkeenomistajia, muttei varsinaisia yrittäjiä.

Koska yksityistämisen prosessi on jatkuvassa liikkeessä, siihen vaikuttavat lukuisat kehitystä joko hidastavat tai nopeuttavat tekijät. Pyrkimykset pienyritysten yksityistämisen nopeuttamiseksi ovat johtaneet myös siihen, että säädöksiin ja hallituksen päätöksiin liittyviä oleellisia korjauksia on jouduttu tekemään yksityistämisen prosessin edetessä. Tällaiset toimet eivät ole vaikuttaneet yksityistämiseen pelkästään suotuisasti.

Kuinka paljon yksityistämisen prosessin nopeuttamisesta sitten aiheutuu ongelmia? Jos yrityksen omistusmuotoa muutetaan hyvin nopeasti, jo puhtaasti ulkoisten tekijöiden vuoksi voidaan odottaa hankaluuksia. Kuinka nopeasti näistä vaikeuksista voidaan sitten selvittää onkin jo kokonaan toinen asia. Venäjän pienyrityssektorilla kyetäänkin luultavasti vain vähentämään uudistuksiin liittyvien ongelmien määrää.

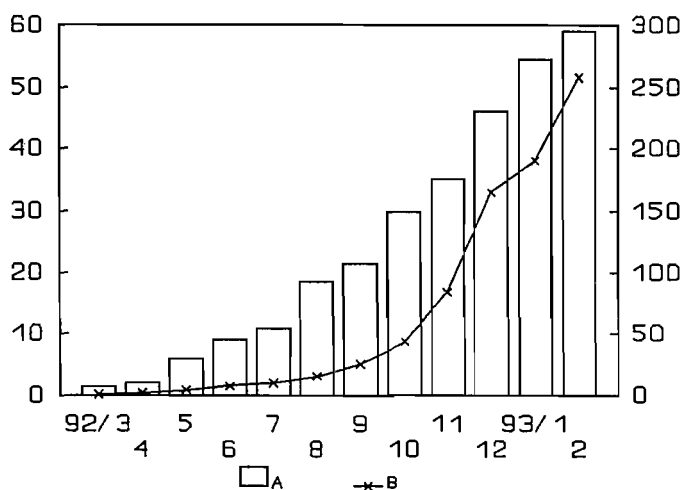
¹ Käännös venäjänkielestä: Elisa Laakkonen.

Tämä selvitys on tehty kirjoittajan työskennellessä tutkijana Suomen Pankin Idäntalouksien yksikössä.

1 Nykytilanne

Vuoden 1993 alussa yksityistämisvauhti alkoi jäädä huomattavasti jälkeen sille asetetuista tavoitteista. Valtion omaisuuskomitean laatiman ohjelman mukaan kaikista Venäjän 225 000 pienyrityksestä olisi vuoden 1992 loppuun mennessä pitänyt yksityistää yli 100 000. Tavoitteeseen ei kuitenkaan päästy, sillä vuoden 1993 tammikuun alkuun mennessä oli yksityistetty vain noin 35 000 yritystä ja huhtikuun alkuun mennessä noin 60 000 yritystä. Pienyritysten yksityistäminen saataneen parhaimmassa tapauksessa päätökseen vuosien 1993–94 vaihteessa.

Kuvio 1. Yksityistämisen eteneminen

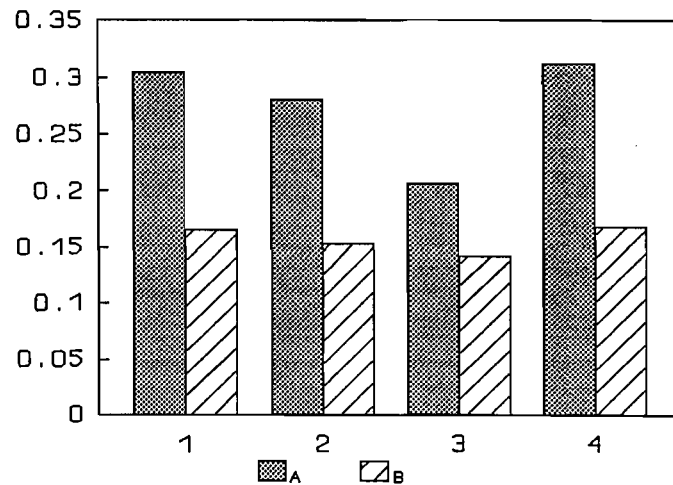
A Yksityistetyt yritykset
B Tulot

Pienyritysten yksityistäminen on hidastunut joka puolella Venäjää – niin suurissa teollisuuskeskuksissa kuin syrjäseuduillakin. Esim. Jekaterinburgissa pienyrityksen yli 1 200 yksityistettävästä kohteesta piti vuoden 1992 aikana yksityistää 629, mutta käytännössä tänä aikana yksityistettiin vain 136 yritystä. Rjazanissa v. 1992 yksityistämiskohteina olleista pienyrityksistä vain noin kolmannes siirtyi yksityiseen omistukseen. Vladivostokissa kunnallisessa omistuksessa olleita pienyrityksiä yksityistettiin 106 eli 10 % asetetusta tavoitteesta.

Pienyritysten yksityistämistoiminta ei ole ollut paljoakaan vilkkaampaa Venäjän vapaatalousalueilla. (Venäjällä on tällä hetkellä yhdeksän suurta vapaatalousaluetta: Karjalan tasavalta, Altain, Kaliningradin, Kemerovon, Tshitan ja Sahalinin läänit, sekä Viipurin, Novgorodin ja Nahodkan kaupungit). Valtion omaisuuskomitean tilastojen mukaan vuoden 1992 helmikuun alussa näillä vapaatalousalueilla yksityistettyjen pienyritysten osuus oli 30 % kaikista alueella toimivista yrityksistä. Tilastot osoittavat yksityistämisen edenneen huomattavan hitaasti esim. Karjalan Tasavallassa, missä kaikista toimivista yrityksistä yksityistettyjen pienyritysten osuus oli vain 13.2 %. Yksityistämistoiminta oli sen sijaan melko vilkasta Novgorodissa, missä yksityistettyjä pienyrityksiä oli 34.9 % kaikista kaupungissa toimivista yrityksistä.

Kuvio 2.

Osakeyhtiöittämisen eteneminen (tilanne 1.2.1993)

A Vahvistettu (%)

B Rekisteröity (%)

1 Venäjä

2 Tasavallat

3 Autonomiset piirikunnat

4 Läänit

Yksityistäminen hidastui vuoden 1993 ensimmäisellä neljänneksellä. Esim. Voronezhin, Kemerovon, Moskovon, Nizhegorodskin, Rostovin, Rjazanin, Permin, Sverdlovskin, Tambovin, Tsheljabinskin ja Krasnodarin lääneissä yksityistettiin tammi-helmikuussa vain hieman yli 200 yritystä, joista valtaosa oli pienyrityksiä. Tammi-helmikuussa v. 1993 Venäjän joka neljännellä alueella yksityistettiin vain 100–200 yritystä/alue ja joka toisella alle 100 yritystä/alue. Kun maaliskuu- ja huhtikuussa v. 1992 jätettiin molempina kuukausina 21 000 yksityistämisilmoitusta, oli vastaava luku vuoden 1993 maaliskuussa vain 1 822.

Pienyritysten yksityistämisen hidastuminen heijastuu kaikkein herkimmin Venäjän syrjäseutujen talouksiin. Kunnallisten pienyritysten yksityistäminen ei ole kuitenkaan ainoa tapa, jolla voidaan kasvattaa uusien yrittäjien joukkoa Venäjällä, sillä yksityisyrittäjien määrää lisää myös uusien pienyritysten perustaminen.

Pienyritysten yksityistämisen etenemistä ei voida suoranaisesti rinnastaa uusien yritysten perustamiseen. Rjazanissa perustettiin vuoden 1992 aikana lähes 4 000 uutta yritystä, mikä on 4–5 kertaa enemmän kuin mitä kaupungissa samana ajanjaksona yksityistettiin yrityksiä.

Vaikka uusien pienyritysten perustamisvauhti onkin vilkkaampaa kuin yritysten yksityistämisen vauhti, pienyritysten yksityistäminen on hyvin tärkeä tekijä valtion ja kuntasektorin yritysten siirtämisessä yksityiseen omistukseen. Yksityistäminen tekee jokaisesta uudesta omistajasta käytännössä aineellisen omaisuuden haltijan, jolloin yksityisen omistuksen osuus kasvaa suoraan verrannollisesti valtiollisen tai kunnallisen omistuksen vähenemiseen. (Perustettaessa uutta yritystä näin ei välttämättä tapahdu, sillä useat uudet yritykset toimivat kaupan tai välitys- ja konsulttipalveluiden aloilla. Lisäksi pienyritysten perustamiseen käytetään yhä useammin lainoja ja omia varoja.)

2 Yksityistämistä hidastavat tekijät

Pienyritysten yksityistämismvauhti jäi jälkeen asetetuista tavoitteista monista erisyistä. Eräät näistä tekijöistä ovat hidastaneet myös valtion suuryritysten yksityistämistä. Vaikka mitään pääasiallista syytä yksityistämiskauden vähenemiseen ei voidakaan osoittaa, lienee siihen vaikuttanut osaltaan se, että Venäjällä on alettu tiedostaa yhä selvemmin yrittäjyyteen liittyvät rahoitukselliset ja taloudellisista vaikeudet, sekä liiketaloudellisten riskien olemassaolo. Jo pienen yrityksen johtamiseen yrittäjä tarvitsee tietoja ja taitoja talouden ja juridiikan eri alueilta.

Yhtenä syynä yksityistämisen hidastumiseen voidaan pitää myös materiaalihankintoihin liittyviä ongelmia. Irrottauduttuaan valtiolliselta tai kunnalliselta sektorilta pienyritys joutuu ratkaisemaan itsenäisesti materiaalihankintoihin ja rahoitukseen liittyvät kysymykset.

Valtion tai kuntien omistuksessa yritykset voivat jossain määrin nojautua myös niiden tukeen (palkkojen maksut ajallaan jne.), mutta yksityistetyt pienyritykset joutuvat hoitamaan tällaiset kysymykset alusta loppuun omin voimin.

Myös paikallisviranomaisten toisinaan melko vastahakoinen suhtautuminen pienyritysten yksityistämiseen on omalta osaltaan vähentänyt yksityistämisennopeutta. Yksityistettyjen pienyritysten pyrkimykset muuttaa toimialaa, supistaa tuotantoa tai sulkea yrityksiä määrittelemättömäksi ajaksi korjaustöitä varten ovat aiheuttaneet käytännön ongelmia.

Esim. Pietarissa kaupan ja palveluiden aloilla toimivien valtionomisteisten pienyritysten yksityistäminen on jo saatettu periaatteessa päätökseen. Tämä ei ole kuitenkaan käytännössä vakauttanut hintatasoa tai parantanut palveluiden laatua.

Vaikka pienyritysten yksityistämisen voisi olettaa vilkastuttavan talouselämää, se aiheuttaakin sen sijaan usein ylimääräisiä vaikeuksia paikallistasolla: työttömien määrä kasvaa ja kulutustavaroiden sekä palveluiden määrä ja valikoima vähenee.

Paikallisviranomaiset ovat tästä syystä ryhtyneet tutkimaan yhä huolellisemmin yksityistämistä suunnittelevien yritysten taustat. Vaikka paikallisviranomaisilla ei ole valtuuksia kieltää kokonaan yrityksen yksityistämistä (yksityistämistä on yritetty kuitenkin pysäyttää mm. Tsheljabinskin läänissä), he voivat vaatia sitä määrittelemään tulevan toimintansa entistä tarkemmin etukäteen ja tähän menettelyyn kuluu jälleen lisää aikaa.

Nämä kyseiset vaikeudet olivat kuitenkin odotettavissa ja jossain määrin niitä voidaan pitää yksityistämiseen ja Venäjän talousuudistusten alkuvaiheeseen väistämättä kuuluvina tekijöinä. Vaikka yksityistäminen luo omistajia ja haltijoita, se ei kuitenkaan muodosta tarvittavaa kilpailua monopolististen rakenteiden säilyessä.

Pienyritysten yksityistäminen ei luo suurta joukkoa uusia yrityksiä, vaan yritysten lukumäärä pysyy suunnilleen ennallaan. Tällainen tilanne ei luonnollisestikaan vilkastuta liiketoimintaa. Tilanne alkaa muuttua paremmaksi kun aletaan kilpailla kuluttajista. Kilpailun muodostumiseksi kaupan ja palveluiden sektorille on saatava runsaasti uusia yrityksiä.

Piensektorin yksityistäminen herättää yhä kiinnostusta ja yksityistämistoiminta jatkuu lukuisista vaikeuksista huolimatta. Yksityistetyt pienyritykset täyttävät tällä hetkellä ns. markkinarakoja ja suotuisat lähtöasetelmat sekä kokemuksen karttuminen takaavat yrittäjille jatkossa tietyn etulyöntiaseman tuleviin uusiin yrittäjiin nähden. Koti- ja ulkomaisilla yrityksillä on vielä tässä vaiheessa laajat mahdolli-

suudet harjoittaa liiketoimintaa Venäjän markkinoilla, mutta jatkossa mahdollisuudet tulevat kaventumaan.

Vuoden 1992 suhteellisen korkeisiin yksityistämislukuihin vaikutti osaltaan samana vuonna suoritettu valtion pienten vuokrayritysten joukkoyksityistäminen. (Yksityistämistoiminta aloitettiin juuri pienten vuokrayritysten yksityistämisestä.) Tämä selittää osittain myös sen, miksi yksityistäminen hidastui vuoden 1993 ensimmäisellä puoliskolla. Pienyritysten yksityistämistä ovat hidastaneet myös federaation yksityistämiselinten ristiriitaiset toimet ja lukuisat ratkaisemattomat ongelmat. Valtion eri elinten toimintojen ja tehtävien epätarkka jako on aiheuttanut lukuisia käytännön ongelmia varsinkin maan syrjäseuduilla.

Yksityistämisen etenemiseen on vaikuttanut myös suurten teollisuusyhtymien kahtiajakautunut suhtautuminen niistä irrotettaviin ja yksityistettäviin pienyrityksiin. Toiset suuryritykset kannattavat pienyritysten irrottautumista, toiset taas vastustavat. Usein pienten itsenäisten yritysten irrottautumiseen liittyvät ongelmat aiheutuvat selvästi ulkoisista syistä, mutta irrottautumiselle on luotu esteitä myös keinotekoisesti. Suuret teollisuusyhtymät näyttävät ylipäänsä tukevan pienyritysten perustamista, mutta niiden suhtautuminen pienyritysten joukkoaiseen irtautumiseen niiden omista organisaatioista on ollut toistaiseksi melko vastahakoista.

3 Valtion tukitoimet

Kun pienyritysten yksityistäminen alkoi hidastua, Venäjän hallitus ja valtion omaisuuskomitea ryhtyivät laatimaan keinoja yksityistämistoiminnan edistämiseksi. Valtion tukitoimien tehostaminen kohdistuu yksityistämisen lisäksi myös monille muille sektoreille. Tukitoimet ovatkin olennainen osa hallituksen linjaa, jolla pyritään vahvistamaan valtion osuutta talouden säätelyssä. Entiseen komentojärjestelmään ei tietenkään aiota palata, vaan valtio pyrkii nyt lisäämään epäsuoran tuen määrää. Tavoitteen toteuttamiseksi käytännössä Venäjällä on harjoitettava entistä tarkoituksenmukaisempaa raha- ja luottopolitiikkaa, sekä vahvistettava yritystoiminnan lainsäädännöllistä perustaa.

Valtion omaisuuskomitea pyrkii vilkastuttamaan yksityistämistä vuoden 1993 aikana seuraavien toimenpiteiden avulla:

- yksityistämislupien hankkimista yksinkertaistetaan;
- uusia yksityistämismalleja kehitetään syrjä- ja maaseutujen pienyrityksiä varten;
- yksityistämishakkahuutokaupoissa pyritään myymään vähintään 5 000 suurta ja muutamia kymmeniä tuhansia keskisuuria ja pieniä yrityksiä;
- yksityistämisen merkitystä monopolien purkajina vahvistetaan;
- valtion tuen määrää lisätään niille yrityksille, jotka ovat saaneet yksityistämisen päätökseen (etuoikeutettuja valtion tuen saajia ovat vastaperustetut yksityiset yritykset);
- mahdollisimman monia kansantalouden eri aloja pyritään saamaan yksityistämisen piiriin (jotta yksityistäminen olisi mahdollisimman kokonaisvaltaista);
- uusia yksityistämistapoja kehitetään erityisaloja (esim. taantuvia teollisuusaluita ja Venäjän pohjoisosia) varten;
- pyritään kehittämään arvopaperimarkkinoita (erityisesti jälkimarkkinoita), jotka luovat edellytykset rahavarojen siirtymiselle sektorilta toiselle ja siten edistävät kansantalouden rakenteellista uudistusta.

Yllämainittujen toimien ei pitäisi vaikuttaa yksityistämisen peruseriaatteisiin, eikä niitä toteuteta myöskään minkään tietyn yhteiskunnallisen ryhmittymän hyväksi. Toimenpiteiden odotetaan sen sijaan lisäävän taloudellista kiinnostusta kaikkien yksityistämiseen osallistuvien keskuudessa. Tavoitteeseen pääsemiseksi lainsäädäntöä on jo mahdollisimman pian täydennettävä uusilla laeilla (laki notari-aattirahastoista, osakeyhtiöistä jne.).

Myös eräät kansainväliset rahastot ja järjestöt suunnittelevat ryhtyvän tukemaan pienyritysten yksityistämistoimintaa. Näiden organisaatioiden tavoitteena olisi nopeuttaa erityisesti Venäjän syrjäseuduilla toimivien yritysten yksityistämistä rahoituksen ja konsulttiavun turvin. Osa projekteista on tarkoitus toteuttaa yhteistyössä valtion organisaatioiden kanssa, osassa olisi mukana paikallisviranomaisten lisäksi erilaisia liike- tai konsulttitoimintaa harjoittavia yrityksiä.

4 Yksityistämisen eri alat

4.1 Muutosten pääsuunnat

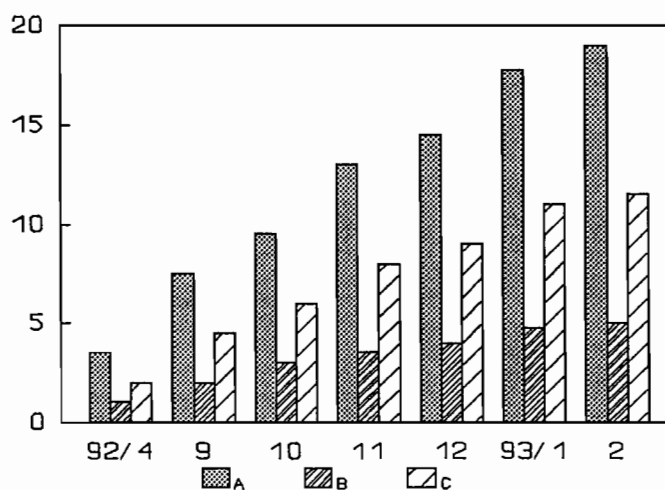
Pienyrityksiä yksityistetään eri puolilla Venäjää ja yksityistämistoimet kohdistuvat Venäjän talouden useille eri sektoreille. Yksityistettävät pienyritykset toimivat kuitenkin pääasiassa seuraavilla aloilla:

- 1) tukku- ja vähittäiskauppa,
- 2) palvelut,
- 3) yhteiskunnalliset ravitsemuspalvelut.

Yksityistettävien pienyritysten erilaiset toimialat ja intressit vaikuttavat myös yksityistämisen prosessin vaihtelevaan etenemiseen sektoreittain. Kuntien omistamien kohteiden liiketaloudellinen arvo vaihtelee aina potentiaalisen omistajan näkökulmasta riippuen.

Suurimman kiinnostuksen kohteena ovat tällä hetkellä yksityistettävät kaupan alan yritykset, joita yksityistetään selvästi enemmän ja nopeammin kuin muiden alojen yrityksiä. Yksityistetyistä pienyrityksistä kauppajen osuus on 40–45 % ja niitä on yksityistetty keskimäärin 1.5–2 kertaa nopeammin kuin palvelusektorilla toimivia yrityksiä. Seuraavaksi vauhdikkaimmin yksityistäminen on edennyt palvelusektorilla: palvelualojen yrityksiä on yksityistetty 1.5–2 kertaa nopeammin kuin yhteiskunnallisia ravitsemuspalveluita tarjoavia yrityksiä.

Kuvio 3. Yksityistettyjen yritysten lukumäärä aloittain (x 10 000)

- A Kauppa
- B Yhteiskunnalliset ravitsemuspalvelut
- C Palvelut

4.2 Kaupan alan yritysten yksityistäminen

Tällä hetkellä kaikista kaupan, palveluiden ja ravitsemuspalveluiden sektoreilla toimivista yksityistämiskohteista kaupan alan yrityksiä on 45–60 % maantieteellisestä sijainnista ja hallinnollisesta alueesta riippuen. Venäjän luoteisosassa (joka käsittää Pietarin lisäksi Leningradin, Novgorodin ja Pihkovan läänit) toimivista 6 243 yrityksestä 3 045 on kaupan alan yrityksiä. Venäjän keskisten alueiden 10 946 yrityksestä on kaupaliikkeitä 6 206.

Kauppojen johtavaan asemaan pienyritysten yksityistämisen prosessissa on vaikuttanut niiden runsaslukuisuus sekä rahoitukselliset näkökohdat.

Kaupat ovat muiden alojen yrityksiä paremmassa asemassa tarkasteltaessa kokonaisinvestointeja. Niiden vaihto-omaisuuden osuus kokonaispääomasta on yleensä suurempi kuin palvelusektorilla tai yhteiskunnallisten ravitsemuspalveluiden yrityksillä. Nykyisessä tilanteessa vaihto-omaisuuden lisääminen on hyvin tärkeää venäläisille pienyrityksille. Mitä suurempi yrityksen rahoituspääoma on, sitä nopeammin yrityksen koko pääoma saadaan kiertämään ja näin saadaan myös enemmän voittoa. Kun myös vaihto-omaisuuden osuus kokonaisinvestoinneista on suuri, käytettävän laitteiston poisto voidaan suorittaa nopeammin. Vaihto-omaisuuden osuuden kasvattaminen (erityisesti rahoituksellisen epävakauden aikana) luo yritykselle paremmat mahdollisuudet lyhytaikaisten ja keskipitkien luottojen saamiseksi venäläisiltä liikepankeilta. Mitä suurempi vaihto-omaisuuden osuus on, sitä luotettavampi pienyritys on lainanottajana ja sitä nopeammin se pystyy myös maksamaan lainan takaisin.

Kaupan alan pienyritysten etuna voidaan pitää sitä, että elintarvikkeiden ja välttämättömyyshyödykkeiden kysyntä pysyy melko muuttumattomana. Näiden tuoteryhmien kysyntä on aina vakaa, vaikka se riippuukin teollisuustavaroita enemmän hintatasosta. Vaikka elintarvikkeiden kulutuksen rakenne saattaa vaihdella, kokonaiskulutus ei voi supistua kovinkaan paljon. Taloudellisen tilanteen heiketessä ja kokonaiskysynnän vähetessä kuluttajat ryhtyvät tinkimään herkemmin muista tarpeistaan kuin elintarvikkeista tai välttämättömyyshyödykkeistä.

Vaikka pienyrityssektorin yksityistämistä tarkasteltaessa rajoitutaan usein yksityistämistä hallitseviin kaupan ja palveluiden sekä ravitsemuspalveluiden aloihin, on muistettava, että myös teollisuussektorilla yksityistetään pienyrityksiä. Pienten teollisuusyritysten (korkeintaan 200 työntekijää) yksityistäminen on ollut suhteellisen vähäistä, sillä useimmiten pienet teollisuusyritykset ovat olleet tuotannollisesti ja teknologisesti hyvin tiukasti sidoksissa suuriin teollisuusyhtiöihin.

5 Pienyritykset ja suuryritysten yksityistäminen

5.1 Pienten ja suurten yritysten siirtymävaihe

Koska suuria ja pieniä yrityksiä perustetaan Venäjällä eri tavoin, myös niiden yksityistämistä voidaan tarkastella tietyssä mielessä erillisinä prosesseina. Pienyritysten yksityistämisen ja suuryritysten osakeyhtiöittämissä välillä vallitsee kuitenkin tietty yhteys ja teollisuussektorilla pienyritysten yksityistäminen on eräs suuryritysten siirtymävaiheen perustekijöistä. Suurten ja pienten yritysten yksityistäminen ovatkin keskinäisessä vuorovaikutussuhteessa.

Pienyrityksen yksityistäminen määräytyy pitkälti sen mukaan, millaiset yhteydet sillä on suuriin teollisuusyrityksiin. Alla on esitetty joitakin yleisimpiä yksityistämismalleja:

Ensimmäinen vaihtoehto. Pienyritys on toiminut aina nyt osakeyhtiöitettävän suuryrityksen tuotannollisena osana. (Nykyisin suurista teollisuusyhtymistä muodostetaan yhä useammin holding-yhtiöitä, jotka laskevat liikkeelle osakkeita kaikkien yksiköidensä omaisuuden arvosta.) Tällöin pienyritys voi siirtyä automaattisesti holding-yhtiön yhteyteen, jolloin se saa haltuunsa varojansa vastaavan määrän holding-yhtiön osakkeita. Pienyrityksen hallussa olevien osakkeiden määrä riippuu suoraan sen omaisuuden suuruudesta holding-yhtiön kokonaisomaisuudesta.

Rahoituksellisesti ja juridisesti itsenäisestä pienyrityksestä voi myös tulla uuden holding-yhtiön osakas. (Varsinkin jos pienyritys on toiminut suuryrityksen vakinaisena alihankkijana.) Alihankkijan ja kuluttajayrityksen väliset kiinteät ja pitkäaikaiset yhteydet vaikuttavat siihen, että yritykset muuttavat yhdessä omistumuotoa.

Toinen vaihtoehto. Valtion omistama teollisuus- tai rakennusyhtymä jakautuu useammiksi itsenäiseksi yksiköiksi, esim. suljetuiksi osakeyhtiöiksi, jonka jälkeen nämä rahoituksellisesti ja juridisesti itsenäiset yksiköt muodostavat yhtenäisen osakeyhtiön. Uuden osakeyhtiön omistukseen siirtyy yhteinen alue, liikenneyhteydet ja -väylät. Lisäksi osakeyhtiö huolehtii yksiköiden yhteisistä tarpeista sekä johtaa ja koordinoi niiden taloudellista toimintaa.

Suurten valtionyhtymien lisäksi myös pienehköt yritykset käyttävät melko yleisesti tätä vaihtoehtoa toimintansa uudelleenorganisoinniseksi. Esimerkkinä tästä on mm. Petroskoin rakennusmateriaalitehdas ("Petrozavodskij zavod strojmaterialov"), jossa oli vain 124 työntekijää. Tehdas jaettiin viideksi pieneksi suljetuksi osakeyhtiöksi, joista muodostettiin yhteinen "Sodruzhestvo"-osakeyhtiö.

Kolmas vaihtoehto. Itsenäinen pienyritys voi ostaa suuren osakeyhtiön arvopapereita (kun valtionomisteista suuryritystä ollaan osakeyhtiöittämissä). Ostaja voi olla koti- tai ulkomainen yritys, tai yhteisyritys. Voimassaolevan lainsäädännön mukaan ostajan on kuitenkin ehdottomasti oltava yksityisessä omistuksessa oleva yritys.

Monet osakeyhtiöittämissä kaavailevat suuryritykset haluaisivat osakkeidensa omistajiksi myös alihankkijoinaan toimivia yrityksiä (myös pienyrityksiä). Tämä takaisi sen, että suurin osa osakepääomasta päättyisi juuri niille kumppaneille, jotka ovat kaikkein eniten kiinnostuneita yhteisestä liiketaloudellisesta menestyksestä.

Alihankkijan omistusosuudelle sitä suuremmasta osakeyhtiöstä on asetettu yläraja. Eräissä venäläisissä suuryrityksissä sopivana alihankkijoiden osuutena pidetään 20–25 % kokonaisuudesta, jolloin valvonnanalaista pääomaa olisi 70–75 %. Tässä tapauksessa ulkopuoliset ostajat eivät voi hankkia merkittävää omistusosuutta yrityksestä.

5.2 Pienyritykset ja valtionyritykset

Venäjän talous tulee vielä useiden vuosien ajan toimimaan sekatalousjärjestelmänä, joka koostuu omistusmuodoltaan erilaisista yrityksistä. Yksityistetyt pienyritykset harjoittavat tulevaisuudessa liiketoimintaa sekä suurten osakeyhtiöiden että suurten valtionyritysten rinnalla. Vaikka valtion omistuksen osuus väheneekin asteittain, se säilyy vielä toistaiseksi hallitsevana omistusmuotona Venäjän teollisuudessa. Valtion tilastokomitean mukaan vuoden 1993 alussa Venäjän kaikista teollisuusyrityksistä yli 85 % oli valtion omistuksessa. Vuoden 1993 ensimmäisellä neljänneksellä valtionyritysten osuus Venäjän koko teollisuustuotannosta oli 87 %.

Huomattava osa teollisuussektorin yksityistetyistä pienyrityksistä toimii jatkossakin erilaisten suuryritysten alihankkijoina. Yhteydet suurempiin kuluttajayrityksiin ovat pienyritykselle aina hyödyllisiä. Valtion omistuksessa pysyvät suuryritykset ovat alihankkija-pienyritykselle tuotannollisen ja liiketaloudellisen vakauden takeena esim. jatkuvina tilauksina sekä apuna materiaalihankinnoissa. Kiinteät alihankkijayhteydet kuluttaja-suuryritykseen lisäävät myös pienyrityksen kiinnostusta suuryrityksen taloudellisesta tilasta.

Konkurssit uhkaavat kaikkia yrityksiä omistusmuodosta riippumatta. Tästä huolimatta suuret valtionyritykset voivat ainakin vielä lähitulevaisuudessa nojautua jossain määrin valtion tukeen, vaikka suoraa rahoituksellista apua aiotaankin hallituksen nykyisen linjan mukaisesti supistaa asteittain.

Jos kuluttaja-suuryritys ajautuu vararikkoon, koti- tai ulkomainen alihankkijapienyritys saa ainakin jonkin verran aikaa toimintansa uudelleenjärjestämiseen tai uusien kuluttajien etsimiseen. Suuryrityksen päätyminen vararikkoon ei nimittäin merkitse sen välitöntä lakkauttamista, sillä aluksi ryhdytään toimenpiteisiin yrityksen taloudellisen tilan kohentamiseksi. Lopullinen päätös yrityksen toiminnan lakkauttamisesta tehdään vasta sen jälkeen, jos tervehdyttämistoimet eivät puolentoista-kahden vuoden kuluessa ole johtaneet odotettuihin tuloksiin.

6 Yksityistämisvaihtoehdot

Koska pienyritykset toimivat eri aloilla myös niiden taloudellinen toiminta, koko, sekä käyttö- ja vaihto-omaisuus ovat erilaisia. Tästä johtuen yrityksiä myös yksityistetään eri tavoin. Pienyritysten yksityistämiseen voivat osallistua myös ulkomaiset investoijat. Voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti yrityksiä voidaan yksityistää seuraavin tavoin:

- yritys myydään tarjouskilpailussa,
- yritys myydään huutokaupassa,
- yritys myydään investointikilpailussa,
- vuokrattu omaisuus lunastetaan,
- yritys osakeyhtiöitetään.

6.1 Tarjouskilpailu

Tarjouskilpailusta on tullut kaikkein yleisin pienyritysten yksityistämistapa. Sitä käytetään seuraavilla aloilla toimivien yritysten yksityistämiseen:

- koneenrakennus, metallintyöstö, rakennusteollisuus, kirjapainoteollisuus, puunjalostus, metsäteollisuus, elintarviketeollisuus (mikäli yritys työllistää korkeintaan 200 henkeä);
- rakennusmateriaalien tuotanto, maataloustuotteiden jalostus, rahtikuljetukset maanteitse, kauppa ja palvelut, yhteiskunnalliset ravitsemuspalvelut (mikäli yrityksen kiinteän pääoman arvo oli 1.1.1992 korkeintaan 1 milj. ruplaa);
- hotelli- ja majoituspalvelut (mikäli majoituspaikkoja on korkeintaan 100);
- yritykset, jotka erotetaan suurista tuotantoyhtymistä niitä yksityistettäessä (ml. erilliset sektorit tai osastot).

Tarjouskilpailu asettaa tiettyjä ehtoja, joita uuden omistajan on noudatettava säädetyn ajan puitteissa. Näitä (tavallisesti paikallisviranomaisten asettamia) ehtoja voivat olla esim.:

- tuotantoinvestointien lisääminen,
- olemassaolevien työpaikkojen säilyttäminen/lisääminen,
- yrityksen tuotantotoiminnan jatkaminen samana,
- olemassaolevien sosiaalietuuksien säilyttäminen taseessa.

Ylläoleva lista ei ole sitova, sillä tarjouskilpailussa asetettavia ehtoja voidaan muuttaa käytännön tarpeiden mukaan. Yritysten työyhteisöt ovat osoittautuneet erittäin kiinnostuneiksi tarjouskilpailujen järjestämisestä etenkin silloin, kun potentiaalisia ostajia on vähän. Tarjouskilpailussa julkistetaan yrityksestä tarjottu maksimihinta. Kilpailun päätyttyä pienyrityksen työyhteisö saa määräysvaltaansa korkeintaan 20 % suurimmasta tehdystä tarjouksesta.

Tarjouskilpailuun ottaa yleensä osaa muutama potentiaalinen ostaja, mutta ostajaehdokkaita voi olla myös vain yksi. Jälkimmäisessä tapauksessa yksityistämishinnan on oltava paikallisviranomaisten hyväksymä (myös silloin, kun ainoa ostajaehdokas on ulkomainen investoija).

Mikäli tarjouskilpailuun ilmoittautuu vain yksi ostajaehdokas, paikallishallinnon ja valtiovarainsäätiön edustajien täytyy määrittellä, kuka yrityksen mahdollinen omistaja on. Määrittely on helppoa silloin, kun ostajana on yksityistettävän yrityksen oma työyhteisö.

Vaikka kaikki tärkeimmät yksityistämislait ja -asetukset onkin jo hyväksytyt, voidaan tarjouskilpailuissa ja huutokaupoissa soveltaa myös uusia menetelmiä, joilla pyritään mm. luomaan todelliset kilpailuolosuhteet, pienentämään yksityisrittämiseen liittyviä riskejä ja vähentämään varjotalouden vaikutusta.

Valtionomaisuussäätiön asiantuntijat Jekaterinburgissa ovat kehittäneet oman tarjouskilpailujärjestelmänsä, joka on alkanut yleistyä myös muissa kaupungeissa eri puolilla Venäjää. Jekaterinburgin järjestelmässä tarjouskilpailuun ilmoitetaan nimettöminä. Koska ostajaehdokkaat esiintyvät pelkin numerotunnuksin, edes ilmoituksia vastaanottavat virkailijat eivät tiedä ilmoittautujan henkilöllisyyttä tai sitä, mistä kohteesta hän on tarjouksensa jättänyt. Tehtävään asetettu erityiskomitea avaa sinetöidyt kuoret vasta varsinaisena kilpailupäivänä. Tällainen järjestelmä vähentää huomattavasti "ulkopuolisten tekijöiden" mahdollisuutta vaikuttaa tarjouskilpailujen kulkuun ja tuloksiin.

6.2 Huutokauppa

Huutokauppoja järjestetään keskimäärin 1.3–1.5 kertaa vähemmän kuin tarjouskilpailuja. Tietyillä Venäjän alueilla tämä ero on vielä suurempi.

Huutokauppa ei aseta potentiaalisille ostajille mitään ennakkoehtoja ja suurimman tarjouksen esittäneestä tulee yksityistettävän yrityksen omistaja. Kun tarjouskilpailua edeltävä vaihe järjestettiin salaisena, huutokauppa on puolestaan alusta loppuun avoin ja julkinen tapahtuma. Huutokaupoissa voidaan yksityistää sellaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä, jotka täyttävät ainakin toisen seuraavista vaatimuksista:

- yrityksessä on korkeintaan 1 000 työntekijää,
- peruspääoma oli 1.1.1992 korkeintaan 50 milj. ruplaa.

Huutokaupassa yksityistettävien pienyritysten tuotanto- ja toimialat ovat samat kuin tarjouskilpailussa, mutta huutokauppa antaa (päinvastoin kuin tarjouskilpailu) yrityksen uudelle omistajalle jatkossa vapaat kädet taloudellisen toiminnan harjoittamiseen. Uusi omistaja voi halutessaan muuttaa yrityksen tuotantoalaa, myydä omaisuutta (ml. kiinteistön) tai vuokrata sitä. Lisäksi omistaja voi myydä tontin, jolla tuotantotilat sijaitsevat.

Vaikka huutokauppa antaa uudelle omistajalle jatkossa suhteellisen väljän toimintavapauden, pienyrityksen hankkiminen huutokaupassa tulee kuitenkin melko kalliiksi: lopullinen hintataso on arvioiden mukaan huutokaupoissa keskimäärin 7–9 kertaa korkeampi kuin tarjouskilpailussa. (Hintataso voi olla jopa kymmeniä kertoja yksityistämissuunnitelmassa asetettua lähtöhintaa korkeampi.) Huutokauppa sopiikin parhaiten varakkaalle ostajalle.

Pienyritysten työyhteisö saa voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti rahallisen korvauksen huutokaupan järjestämisestä. Korvauksen suuruus on korkeintaan 30 % yksityistettävän kohteen lopullisesta hinnasta ja sen tarkoituksena on saada yritysten työyhteisöt kiinnostumaan huutokauppojen järjestämisestä.

Huutokauppatoiminnan odotetaan vilkastuvan vuoden 1993 aikana ja huutokaupoissa ryhdyttäneen yksityistämään yhä useammin sellaisia yrityksiä, joiden rakennustyöt on jouduttu varojen puutteen vuoksi keskeyttämään. Eräiden arvioiden mukaan tällaisia yrityksiä on Venäjällä yli 240 000, ja suurin osa niistä on pienyrityksiä.

Keskeneräisten kohteiden myymisen huutokaupoissa oletetaan houkuttelevan uusia investoijia. Kohteiden rakennustyöt ovat keskeytyneet eri vaiheissa seuraavasti: kolmasosa on yrityksiä, joiden rakennustöistä on suoritettu 25 %, samoin kolmasosa on puoliksi valmiita ja joidenkin rakennustöistä on tehty jo 70 %.

Keskeneräisiä rakennuskohteita löytyy lähes kaikilta aloilta, useimmiten kuitenkin kaupan ja palveluiden sekä yhteiskunnallisten ravitsemuspalveluiden sektoreilta. Rakennustöiden loppuunsaattamisen on laskettu vievän keskimäärin yhden vuoden ja kuluja tästä aiheutuvan 10–15 milj. ruplaa (arvio tehty vuoden 1993 alussa).

6.3 Investointikilpailu

Pienyritys voidaan yksityistää myös investointikilpailun pohjalta. Investointikilpailuun, joka edellyttää investointiohjelman laatimista, voivat osallistua sekä juridiset että fyysiset henkilöt.

Kilpailun sääntöjen mukaan pienyrityksen uusi omistaja sitoutuu sijoittamaan mahdollisimman pian varojaan yrityksen kehittämiseen. Yrityksen omistusoikeuden saa se, joka laatii onnistuneimman ohjelman yrityksen omistusmuodon muuttamiseksi ja siirtymän rahoittamiseksi.

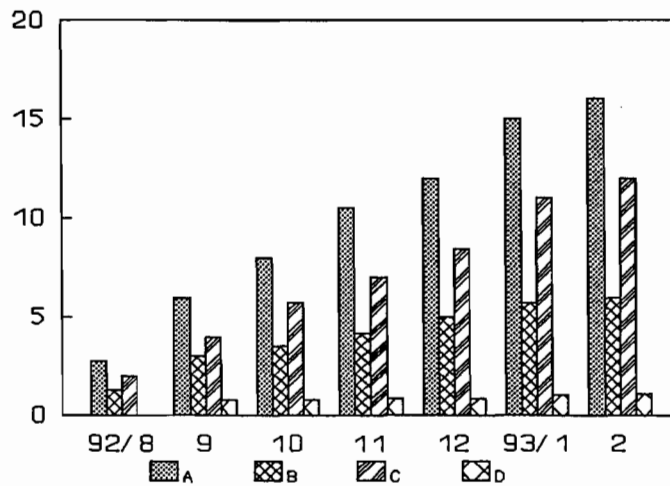
Investointikilpailua käytetään lähinnä silloin, kun:

- a) yritys ei ole kilpailukykyinen tai se on ajautunut vararikkoon,
- b) kyseisen yrityksen toiminta on välttämätöntä paikallistalouden kehityksen kannalta, mutta yritys ei voi varojen ja investointien puuttuessa toimia normaalisti.

Pienyrityksen työyhteisöllä ei ole käytännössä mahdollisuuksia osallistua investointikilpailuun. Tähän mennessä investointikilpailut eivät ole yleistyneet merkittävästi. Federaatio-omaisuuden säätöön asiantuntijat arvioivat investointikilpailujen osuuden olevan hienoisen vilkastumisenkin jälkeen vain 5–10 % kaikista yksityistämistavoista. Investointikilpailujen odotetaan kuitenkin yleistyvän jo lähitulevaisuudessa huomattavissa määrin. Suuntaukseen vaikuttaa myös hallituksen linja, joka pyrkii tehostamaan talouden rakennemuutosta ja rajoittamaan yrityksille annettavaa valtionapua.

Kuvio 4.

Pienyritysten yksityistämisen eteneminen eri yksityistämistavoin

A Tarjouskilpailu B Huutokauppa
C Vuokraus D Osakeyhtiöittäminen

6.4 Vuokratun omaisuuden lunastaminen

Vuokratun omaisuuden lunastus oli ensimmäinen yksityistämistapa, jota käytettiin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin ja se alkoi yleistyä vuosien 1990–91 vaihteessa. Useilla Venäjän eri alueilla vuokratyöyksityistäminen oli vielä vuoden 1992 toisella puoliskolla eniten käytetty yksityistämistapa.

Vuokratun omaisuuden lunastuksen suosio perustui sen edullisuuteen. Lunastus pohjautui tuolloin jäännös- tai tasearvoon ja yksityistettävän omaisuuden hankkiminen tuli tällä tavoin yleensä 8–12 kertaa halvemmaksi kuin huutokaupoissa tai tarjouskilpailuissa.

Vuokratyöyksityistyminen saattoi lisäksi saada valtion rahoituslaitoksilta luottoa taloudellista toimintaansa varten, mikä sittemmin helpotti vuokratun omaisuuden lunastusta. Tarjouskilpailussa myytävillä pienyrityksillä on vuokratyöyksityistämistä heikommalla mahdollisuudella hankkia varoja ulkoisilta rahoituslähteiltä, eikä niillä ole mahdollisuutta saada yksityistämiseen esim. keskuspankin myöntämiä luottoja.

Elokuussa 1992 Venäjän hallitus teki päätöksen käyttöomaisuuden arvostuksen muutoksista. Päätöksen vaikutukset (vuokratyöyksityistämistä suoraan koskevia lisäasetuksia on hyväksytty tämän jälkeenkin) ovat näkyneet lunastusvilkkauden hidastumisena, sillä päätös teki lunastuksesta huomattavasti aikaisempaa kalliimpaa. Useilla tuotannonaloilla lunastuksen hinta kasvoi välittömästi 20–25 kertaiseksi.

Nykyisin vuokratun omaisuuden lunastuksella ei ole enää aivan yhtä tärkeää merkitystä pienyritysten yksityistämisessä. Vuoden 1993 yksityistämishjelmassa lunastus on kuitenkin yhä mukana yhtenä pienyritysten yksityistämistapana. Vuokraomaisuuden arvosta voidaan nykyisin maksaa yksityistämishjelmän mukaisesti 80 %.

Vuokrayrityksistä tulee jatkossa osa ulkomaisten yritysten yhteysverkostoa tai jopa niiden liikeyhteisöjä. Moskovassa vuoden 1993 ensimmäisellä neljänneksellä kaikista kaupungin teollisuusyrityksistä toimi vuokrahdoin 17 % ja niiden osuus teollisuustuotannosta oli lähes 10 %. Vuokrayrityksen juridinen asema määrää sen rahoitukselliset ja tuotannolliset sitoumukset (myös ulkomaiselle liikeyhteisölle).

Valtiollisen tai kunnallisen omaisuuden vuokrausta voidaan pitää väliaikaisena omistusmuotona, sillä sopimuksessa säädetyn ajanjakson jälkeen vuokrayrityksen omistusmuotoa muutetaan. Siirtymävaihtoehtoja on kolme.

Ensimmäinen vaihtoehto. Vuokrayritys siirtyy työyhteisön omistukseen, mikäli:

- a) solmittu sopimus sisältää kaikki välttämättömät ehdot, kuten lunastusajankohdan, lunastusmaksun suuruuden, lunastustavan ja -ehdot,
- b) sopimus on laadittu ennen Venäjän federaation valtiollisen ja kunnallisen omaisuuden yksityistämistä koskevan lain voimaantulua.

Toinen vaihtoehto. Vuokrayrityksestä muodostetaan avoin osakeyhtiö, mikäli

- a) solmittu sopimus ei sisällä kaikkia valtiollisen tai kunnallisen omaisuuden lunastukseen liittyviä ehtoja,
- b) vuokratun omaisuuden arvo oli sopimuksen allekirjoitushetkellä yli 1 milj. ruplaa,
- c) sopimus solmittiin em. yksityistämislain voimaantulon jälkeen.

Vuokranantajat voivat päättää omistusmuodon muuttamisesta yleiskokouksessaan, jolloin heistä tulee avoimen osakeyhtiön perustajia. Osakeyhtiön alkupääoman suuruus määräytyy yrityksen taseen (1.7.1992) perusteella. Valtiolle tai paikallishallinnolle kuuluvat osakkeet myydään joko yksityistämishuutokaupassa, tavallisessa huutokaupassa tai tarjouskilpailussa. Vuokraajat voivat hankkia osakkeita yleisten perusteiden nojalla.

Kolmas vaihtoehto. Vuokrayritys lakkautetaan ja vuokra-ajan umpeuduttua vuokrattu omaisuus myydään huutokaupassa tai tarjouskilpailussa. Vuokraajilla on yleisten perusteiden nojalla oikeus hankkia myytävää omaisuutta.

Vuokrausta käytetään jatkossakin kaupan ja palveluiden sekä yhteiskunnallisten ravitsemuspalveluiden sektoreilla. Eräissä Venäjän kaupungeissa hallintoviranomaisten nykyisenä käytäntönä on myydä ruokaloissa tai liikkeissä käytettävät laitteet, ja vuokrata aluksi itse toimitilat (varsinkin suhteellisen suuret tilat annetaan yleensä ensin vuokralle. Esim. Moskovassa yli 150 m² suuruiset tilat yleensä vuokrataan). Paikallisviranomaiset tekevät lopullisen päätöksen tilojen myymisestä vakuututtuaan vuokraajan liiketaloudellisen toiminnan edellytyksistä ja käytännön suunnitelmien sopivuudesta.

6.5 Yrityksen osakeyhtiöittäminen

Vaikka osakeyhtiöittäminen sopii lähinnä suurten ja joidenkin keskisuurten valtionyritysten yksityistämiseen, sovelletaan tätä yksityistämistapaa myös pienyrityksiin. Pienten ja suurten yritysten osakeyhtiöittämisellä on kuitenkin useita eroavaisuuksia.

Osakeyhtiöitettyjen pienyritysten määrä pysynee Venäjällä suhteellisen vähäisenä. Suurin osa osakeyhtiötetyistä pienyrityksistä on omistusmuodoltaan suljettuja osakeyhtiöitä.

Useimmiten osakeyhtiöittämistä käytetään sellaisten pienyritysten yksityistämiseen, jotka ovat aiemmin kuuluneet suurten teollisuusyhtymien yhteyteen. Kaupan tai yhteiskunnallisten ravitsemuspalveluiden aloilla osakeyhtiöittäminen on sen sijaan harvinaisempaa. Pienyrityksen osakeyhtiöittämisen todennäköisyys kasvaa, jos suuryrityksestä muodostetaan holding-yhtiö. Joissakin tapauksissa pienyritys voi saavuttaa juridisesti ja rahoituksellisesti itsenäisen aseman. Mikäli pienyritys säilyttää kiinteät yhteydet holding-yhtiöön, se voi myydä yhtiölle osuuksia pääomaosuuksiaan.

Perustaessaan yhdessä avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön itsenäiset pienyritykset voivat myydä liikekumppaneilleen osuuksia alkupääomastaan (mutta voimassaolevan lainsäädännön mukaan näin ei tarvitse välttämättä tehdä). Osuuksien vaihto osakkaiden kesken parantaa pienyritysten toimintakykyä. Nykyisin avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä perustetaan alueellisten tai aloittaisten tarpeiden pohjalta. Alueellisesti yhdistytään useimmiten syrjäseuduilla, aloittain Venäjän suurissa teollisuuskeskuksissa. Useiden venäläisten yritysmuotojen lähtökohtana ovat olleet vastaavat länsimaiset mallit.

7 Omistajat ja palkkataso

Yksityistämisen monimuotoisuudesta huolimatta pienyritysten omistajista voidaan laatia jonkinlainen yleiskuva. Useimmiten yksityisten yritysten omistajiksi ryhtyvät niiden työyhteisöt. Seuraavaksi aktiivisimmin yksityistä omaisuutta ovat hankkineet juridiset henkilöt ja viimeisimpinä fyysiset henkilöt. Vuoden 1993 toukokuun alussa 24 % pienyrityksistä oli juridisten henkilöiden ja noin 10 % fyysisten henkilöiden omistuksessa. (Vuoden 1993 alussa juridiset henkilöt omistivat 26.5 % ja fyysiset henkilöt 13.4 % kaikista yksityistetyistä pienyrityksistä.) Vaikka yleisjakauma näyttää tältä, eri omistajien osuudet vaihtelevat maantieteellisestä sijainnista ja yksityistämialasta riippuen. Työyhteisöt omistavat kuitenkin keskimäärin 60–65 % kaikista yksityistetyistä pienyrityksistä.

Työyhteisöjen omistamissa pienyrityksissä palkkataso on nykyisellään keskimääräistä korkeampi. Kokonaan juridisten tai fyysisten henkilöiden omistamissa yrityksissä palkkataso on puolestaan hieman keskitasoa alhaisempi. Suuntaus näyttää nyt tältä, vaikka poikkeuksiakin esiintyy.

Eräänä syynä palkkaeroihin voidaan pitää sitä, että työyhteisöjen omistamat yritykset siirtävät palkkarahastonsa yleensä enemmän varoja kuin juridisten tai fyysisten henkilöiden omistuksessa olevat yritykset. Nämä puolestaan käyttävät suuremman osan voitosta tuotannon kehittämiseen ja uudenaikaistamiseen, mikä onkin paremman liiketaloudellisen menestyksen takeena.

Näiden seikkojen merkitys korostuu kun liikesuhteita ryhdytään solmimaan erilaisiin yksityistettyihin pienyrityksiin. Tiukennettu valvonta ja johtotehtävien keskittäminen parantavat pienyrityksen luotettavuutta liikekumppanina. Omaisuuden uudelleenjaon ja keskittymisen odotetaan yleistyvän jo lähitulevaisuudessa.

8 Omaisuuden arviointi ja hintasuhteet

8.1 Taseen osat

Kun päätös yrityksen yksityistämisestä on tehty, ryhdytään määrittelemään yrityksen hintaa, jota varten pienyritys joutuu yksityistämistavasta riippumatta suorittamaan omaisuutensa arvioinnin. Laskelmia tehdään ainoastaan valtioneelinten antamien suositusten ja määräysten perusteella. Käytännössä omaisuuden arviointi suoritetaan laatimalla yrityksen taloudellisesta toiminnasta tase. Tarkistetun taseen perusteella yritykselle määritellään lähtöhinta huutokauppaa tai tarjouskilpailua varten.

Arvioitava omaisuus koostuu seuraavista osista:

- 1 käyttöomaisuus ja investoinnit
- 2 varastot ja etumaksut
- 3 rahoitusomaisuus ym. rahavarat

Käyttöomaisuus ja investoinnit ovat yksityistettävän yrityksen taseen tärkein osa, joka sisältää allaluetellun omaisuuden arvon:

a) aineellinen omaisuus

- tuotantorakennukset ja -laitokset,
- lähetinlaitteet,
- käytettävät koneet, laitteet ja instrumentit,
- kuljetusvälineet,
- monivuotiset istutukset

b) aineeton omaisuus

- maan, veden ja muiden luonnonvarojen käyttöoikeus,
- muiden rakennusten ja rakennelmien käyttöoikeus,
- ns. henkisen pääoman (know-how, patentit, lisenssit) ja tavaramerkkien käyttöoikeus

c) investoinnit

- tonttien, maaperän ja metsävarojen hankinnasta aiheutuneet kustannukset,
- keskeneräisten rakennustöiden arvo ja maksut vielä asentamattomasta laitteistosta,
- pitkäaikaiset (yli yhden vuoden) investoinnit, joihin kuuluu myös sijoittaminen muiden yritysten tai valtioiden arvopapereihin, sekä panokset muiden yritysten peruspääomaan.

Varastot ja etumaksut. Taseen tämä sektori koostuu seuraavista osista: raaka-aineet, materiaalit, polttoaine, vähäarvoiset tavarat, varaosat, sekä toimittamattomat valmiit tuotteet.

Rahoitusomaisuus ym. rahavarat. Käytännössä tämä osa tasetta muodostuu erilaisista pankkitileistä sekä lyhytaikaisista (kestoltaan alle yhden vuoden) rahoitusinvestoinneista muihin yrityksiin ja organisaatioihin.

8.2 Lähtö- ja loppuhinta

Laaditun taseen ja omaisuuden tarkan arvion perusteella voidaan yksityistettävälle pienyritykselle määritellä sen etukäteisarvo. Käytännössä yrityksen lähtöarvo muuttuu lähes aina huutokaupassa tai tarjouskilpailussa.

Jos yrityksen lähtöhinta laskee 30 % tai sitä enemmän, yritys vedetään lainsäädäntöön perustuen pois huutokaupasta tai tarjouskilpailusta ja se asetetaan toistamiseen myytäväksi seuraavaan huutokauppaan. Näin joudutaan menettelemään kuitenkin vain harvoin. (Käytännössä sääntöä on jopa tiukennettu ja eräissä kaupungeissa Uralilla yritys vedetään pois myynnistä, mikäli sen lähtöhinta pysyy muuttumattomana, eikä hinta nouse.)

Useimmiten yksityistettävän yrityksen lähtöhinta kuitenkin kohoaa keskimäärin 4–7 kertaisesti. Novgorodissa kaikkien huutokauppoihin ja tarjouskilpailuihin 1.2.1993 mennessä ilmoitettujen pienyritysten yhteenlaskettu lähtöhinta oli 43.74 milj. ruplaa ja niiden loppuhinnaksi tuli 750 milj. ruplaa.

Viipurissa pienyritysten yksityistämisen loppuhinta on ollut kymmenkertainen lähtöhintaan verrattuna. Suuret erot lähtö- ja loppuhintojen välillä eivät kuitenkaan johdu arviointivaiheessa tehdyistä virheistä, sillä yrityksen lopulliseen hintaan vaikuttavat useat eri tekijät, kuten potentiaalisten ostajien määrä, yrityksen liiketaloudelliset mahdollisuudet, toiminta-ala, maantieteellinen sijainti jne. Omaisuuden arvioinnin perustana oleva tase ei voi sisältää kaikkia mahdollisia hintaan vaikuttavia tekijöitä.

9 Paikallishallinnon vaikutus

Pienyritysten yksityistäminen on muuttumassa yhä riippuvaisemmaksi paikallishallinnon toimista. Paikallishallinnon merkitys pienyritysten yksityistämisen nopeuttajana tulee eittämättä korostumaan varsinkin Venäjän syrjäseuduilla ja paikallisviranomaiset pystyvät jatkossa vaikuttamaan yhä oleellisemmin kuntasektorin yritysten yksityistämiseen.

Paikallishallinnon laajennetut valtuudet nopeuttavat osaltaan omaisuudenjakoa valtion ja kuntien omaisuudeksi (tämä jarrutti jokin aika sitten pienyritysten yksityistämisprosessia). Erilaisten hallintoalueiden taloudellisen aloitteellisuuden lisääminen vähentää osaltaan valtion omaisuuskomitean ja federaatio-omaisuuden säätiön alueosastojen välille syntyneitä ristiriitoja. (Nämä molemmat valtioneelimit harjoittavat hallituksen päätöksellä yksityistämistoimintaa. Niiden tehtävät jakautuvat seuraavasti: omaisuuskomitea laatii yksityistämishjelmia ja -malleja, säätiö toteuttaa nämä ohjelmat käytännössä, järjestää huutokauppoja ja tarjouskilpailuja jne.)

Pienyritysten yksityistämisessä tullaan jatkossa kiinnittämään erityistä huomiota paikallistasolla ilmeneviin sosiaalisiin ja taloudellisiin ongelmiin ja paikallisviranomaiset pääsevät laajemmin vaikuttamaan oman alueensa yksityistämiseen. Paikallishallinnon aikaisempaa riippumattomampi asema auttaa yhdistämään tehokkaasti alueen nykyiset ja tulevat rahoitukselliset ja taloudelliset intressit.

Paikallisviranomaiset ovat alkaneet suhtautua entistä joustavammin pienyritysten yksityistämiseen. Yksityistämistoiminnan tehostamiseksi viranomaisten on paneuduttava asiaan perinpohjin ja analysoitava yksityistämisestä aiheutuvia seurauksia.

Nykyisessä tilanteessa huutokauppojen järjestäminen on paikallisviranomaisille kaikkein tuottoisin yksityistämistapa, sillä siitä saatavat tulot ohjataan paikallishallintobudjettiin. Huutokauppayksityistäminen mahdollistaa kuitenkin yrityksen tuotantoalan muuttamisen, joka voi puolestaan heikentää huomattavasti sosiaalista tilannetta paikallistasolla. Tänäpä saavutettava hyöty voikin jo huomenna kasaantua ongelmiksi.

Tarjouskilpailut takaavat ainakin jossain määrin sosiaalisen ja taloudellisen tasapainon säilymisen paikkakunnalla, joskin ne tuovat vähemmän budjettituloja. Missään tapauksessa tarjouskilpailun järjestäminen ei ainakaan huononna tilannetta paikallisilla kulutusmarkkinoilla.

Paikallishallinnon tavoitteena on lisätä investointikilpailujen järjestämistä, sillä valtaosa keskeneräistä rakennuskohteista on kunnallisessa omistuksessa. Vuonna 1992 valtaosa investointikilpailuista järjestettiin pienyritysten yksityistämiseksi ja kunnallisen omaisuuden muuttamiseksi yksityiseksi omaisuudeksi. Investointikilpailuista onkin aivan ilmeistä hyötyä paikallistalouksille.

10 Ulkomaiset investoijat ja pienyritysten yksityistäminen

Voimassaoleva lainsäädäntö sallii ulkomaisten investoijien osallistumisen pienyritysten yksityistämiseen kaikin yksityistämistavoin. Ulkomainen investoija voi myös olla pienyrityksen ainoa ostajaehdokas. Hankkiakseen jo toimivan yrityksen kaupan, palveluiden, yhteiskunnallisten ravitsemuspalveluiden tai teollisuuden alalta ulkomaisen investoijan on saatava paikallisviranomaisilta asianmukainen lupa. Kaikki eri yksityistämistapoihin liittyvät ehdot koskevat myös ulkomaisia ostajaehdokkaita.

Rahoitukselliset kysymykset riippuvat vielä suuresti paikallisviranomaisista, vaikka tietyt puitteet näiden kysymysten ratkaisemiseksi itsenäisesti onkin jo luotu. Paikallishallinto määrää mm. kilpailuun tai huutokauppaan osallistuvan ulkomaisen investoijan ennakkomaksun suuruuden (kaikki kilpailuun tai huutokauppaan osallistuvat joutuvat suorittamaan tämän ennakkomaksun). Summan suuruus voi vaihdella, mutta se voi kasvaa enintään kaksinkertaiseksi lähtöhinnasta.

Ulkomainen ostaja sitoutuu muiden ulkopuolisten ostajien tavoin maksamaan yrityksen koko hinnan kuukauden kuluessa huutokaupan tai kilpailun järjestämisestä. Yrityksen työyhteisö voi muista ostajista poiketen (voittaessaan huutokaupan tai tarjouskilpailun) maksaa heti 25 % kokonaishinnasta ja loput 75 % kolmen vuoden kuluessa (maksuajan lykkäys on käytännössä valtion luototusta, josta ei ole peritty tähän saakka korkoa).

Mikäli ulkomainen investoija voittaa investointikilpailun yrityksen rakennustöiden ollessa aivan alkuvaiheessa, helpottuu tarvittavien asiapapereiden hankinta ja laskelmien laadinta. Tällöin (varsinkin jos kohteen rakentaminen on jäänyt kesken aivan alkuvaiheessa) ulkomainen investoija saa jatkossa melko vapaat kädet taloudellisen ja tuotannollisen toiminnan harjoittamiseen.

Lopuksi

Venäjän valtion omaisuuskomitean eräs tärkeimpiä tehtäviä tällä hetkellä on pienyritysten yksityistämistoiminnan vilkastuttaminen. Vuoden 1993 helmikuun alkuun mennessä Venäjällä oli yksityistetty omaisuutta eri aloittain seuraavasti: kauppa – 42.7 %, yhteiskunnalliset ravitsemuspalvelut – 36.1 %, palvelut – 45.8 %. (1.1.1993 vastaavat osuudet olivat seuraavat: tukku- ja vähittäiskauppa – 34 % ja 36 %, yhteiskunnalliset ravitsemuspalvelut – 22 %, palvelut – 40 %.) Helmikuun alussa v. 1993 valtion budjettiin ja etenkin paikallisiin budjetteihin oli tullut yli 133 mrd. ruplaa pienyritysten yksityistämistuloja. Venäjän federaation hallintoelinten tavoitteena on laatia tiettyjä lisätoimenpiteitä yksityistämisen edistämiseksi kuitenkin siten, että nykyinen yksityistämismenettely säilyy perusperiaatteiltaan muuttumattomana.

Yksityistämisen prosessia on pyritty nopeuttamaan myös presidentin asetuksin. (mm. asetus valtion takuista kansalaisten oikeudelle osallistua yksityistämiseen). Kyseinen asetus määrää valtion yksityistämishjelmaa soveltavat (kaupan, palveluiden yhteiskunnallisten ravitsemuspalveluiden ja kuorma-autoliikenteen) yritykset yksityistettäväksi ennen 1. elokuuta 1993.

Samalla tarjous- ja investointikilpailuille asetetaan entistä konkreettisempia ehtoja. Voimassaolevan määräyksen mukaisesti yksityistetyn yrityksen uusi omistaja on velvollinen kolmen vuoden ajan ylläpitämään yrityksen tavaroiden tai palveluiden nykyisen tuotantovolyymin. (Tämä ehto on sitova kolmen vuoden ajan, vaikka yritys myytäisiinkin tänä aika edelleen.) Tämän lisäksi uusi omistaja sitoutuu säilyttämään yrityksessä olevat työpaikat yhden vuoden ajan.

Nopeuttaakseen yksityistämistä Venäjän hallitus aikoo lisätä tukeaan niille alueille ja maakunnille, joiden yksityistämistoiminta on vilkasta. Alueen yksityistämistulokset vaikuttavat nykyään yhä olennaisemmin hallituksen myöntämän rahoituksen ja luototuksen suuruuteen. Yksityistämisen tuloksellisuuden takeena voidaan puolestaan pitää paikallisviranomaisten valtuuksien laajentamista.

Valtion pienyrityspolitiikan keskeisimpiä tavoitteita on paikallishallinnon merkityksen korostaminen. Paikallisviranomaisten toiminnan vilkastuttamisen odotetaan edistävän koko pienyritysten yksityistämisprosessia. Koska valtaosa käytännön kysymyksistä pyritään ratkaisemaan jatkossa paikallistasolla, pienyritysten yksityistämisessä voidaan ottaa entistä paremmin huomioon paikalliset kehitystarpeet ja alueen erikoispiirteet siirtymäkauden aikana.

On melko vaikea arvioida, kuinka pienyritysten yksityistäminen etenee jatkossa. Suurin osa kaupan, palveluiden ja yhteiskunnallisten ravitsemuspalveluiden aloilla toimivista pienyrityksistä tultaneen kuitenkin yksityistämään vuoden 1993 aikana.

Näitä hitaammin saadaan päätökseen sellaisten pienyritysten yksityistäminen, joiden rakennustyöt ovat kesken (joiden rakentaminen on aloitettu, mutta sittemmin keskeytetty välttämättömien investointien puutteen vuoksi.) Myös teollisuussektorilla jatketaan pienyritysten yksityistämistä. Suurten valtionyritysten asteittainen muuttaminen avoimiksi osakeyhtiöiksi luo kaiken todennäköisyyden mukaan myös uusia pienyrityksiä, sillä niiden yhteydestä irrottautuneet juridisesti ja rahoituskellisesti itsenäistyneet pienyritykset joudutaan tällöin yksityistämään.

Kuluva vuosi 1993 on varmastikin monessa mielessä ratkaiseva pienyritysten yksityistämislle siitakin huolimatta, ettei prosessia todennäköisesti saadakaan vielä lopullisesti päätökseen.

Kirjallisuus

Government of the Russian Federation. (1992). **Russian Economic Trends**. V.1, N 3. Printed in the United Kingdom by Hobbs the Printers, Southampton, 1992, Whurr Publishers Ltd.

Op.cit. (1993). **Russian Economic Trends**. V.2, N 1.

Seija Lainela – Pekka Sutela. (1993). **Russian Privatization Policies**. in The Russian Economy in Crisis and Transition, Edited by Pekka Sutela, Bank of Finland.

Marvin Jackson. (1991). **Promoting Efficient Privatization. The Benefits of Small Enterprises Versus Large Ones**. in Eastern European Economics, V.30, N1.

Privatization in Russia: The Story Is Just Beginning. The World Bank/CECTM, November 1992, V.3, N10.

Kommersant. 1.2.1993, N 4 (201).

Finansovyje Izvestija. N 23, 3–9 aprelja 1993.

Rossijskaja gazeta. 13.4.1993.

Tshastnaja sobstvennost. Prilozhenije k gazetam "Izvestija" i "Ve/My", 7.4.1993, N 8.

Ekonomika i zhizn. N 16, aprel 1993.

Moskovskije novosti. 2.5.1993., N 18.

Ekonomika i zhizn. N 19, mai 1993.

Rossijskaja gazeta. 19.5.1993.

Panorama privatizatsii. N 6(8) mart, 7(9) aprel 1993.

IDÄNTALOUKSIEN KATSAUKSIA

nro:sta 4 lähtien ISSN 1235-7405

- 1/92 Pekka Sutela: **Neuvostoliiton hajoamisen taloudelliset aspektit.** 24 s.
Jouko Rautava: **Suomen ja Venäjän taloussuhteet Suomen EY-jäsenyyden valossa.** 12 s.
- 2/92 Seija Lainela - Jouko Rautava **Neuvostoliiton talouskehitys vuonna 1991.** 15 s.
Seija Lainela **Viron taloudellisen kehityksen lähtökohdat.** 9 s.
Merja Tekoniemi **Yksityistäminen itäisen Euroopan maissa ja Baltiassa.** 7 s.
- 3/92 Kamil Janáček **Transformation of Czechoslovakia's Economy: Results, Prospects, Open Issues.** 20 p.
Sergey Alexashenko **General Remarks on the Speed of Transformation in the Socialist Countries.** 25 p.
Sergey Alexashenko **The Free Exchange Rate in Russia: Policy, Dynamics, and Projections for the Future.** 19 p.
Jouko Rautava **Liikaraha, inflaatio ja vakauttaminen.** 16 s.
- 4/92 Stanislava Janáčková - Kamil Janáček **Privatization in Czechoslovakia.** 8 p.
Sergey Alexashenko **The Collapse of the Soviet Fiscal System: What Should Be Done?** 45 p.
Juhani Laurila **Neuvostoliiton ja Venäjän velka.** 23 s.
Jukka Kero **Neuvostoliiton ja Venäjän ulkomaankauppa.** 24 s.
- 5/92 Pekka Sutela **Clearing, Money and Investment: The Finnish Perspective on Trading with the USSR.** 26 p.
Petri Matikainen **"Suuri pamaus" - Puolan talousuudistus 1990.** 22 s.
- 6/92 Miroslav Hrnčíř **Foreign Trade and Exchange Rate in Czechoslovakia: Challenges of the Transition and Economic Recovery.** 39 p.
Terhi Kivilahti - Jukka Kero - Merja Tekoniemi **Venäjän rahoitus- ja pankkijärjestelmä.** 37 s.
- 7/92 Seija Lainela **Baltian maiden rahauudistukset.** 23 s.
Seija Lainela - Jouko Rautava **Baltian maiden poliittisen ja taloudellisen kehityksen taustat ja nykytilanne.** 14 s.
Sergei Alexashenko **Verojen ja tulonsiirtojen jakautuminen entisessä Neuvostoliitossa.** 17 s.
- 1/93 Pekka Sutela **Taloudellinen transitio Venäjällä.** 11 s.
Pekka Sutela **Venäjän taloudellinen voima 2000-luvulla.** 9 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa integraatiossa: ottopoikia, sisarpuolia vai ...** 11 s.
- 2/93 Inkeri Hirvensalo **Changes in the Competitive Advantages of Finnish Exporters in the Former USSR after the Abolition of the Clearing Payment System.** 35 p.
Miroslav Hrnčíř **The Exchange Rate Regime and Economic Recovery.** 17 p.
Gábor Oblath **Real Exchange Rate Changes and Exchange Rate Policy under Economic Transformation in Hungary and Central-Eastern Europe.** 31 p.
Gábor Oblath **Interpreting and Implementing Currency Convertibility in Central and Eastern Europe: a Hungarian Perspective.** 19 p.
- 3/93 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1992.** 19 s.
Seija Lainela **Baltian maiden talous vuonna 1992.** 25 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa vuonna 1992.** 14 s.
- 4/93 Jouko Rautava **Monetary Overhang, Inflation and Stabilization in the Economies in Transition.** 17 p.
Jarmo Eronen **Manufacturing Industries before and after the Collapse of Soviet Markets: a Comparison of Finnish and Czechoslovak Experience.** 19 p.

- 5/93 Pekka Sutela **Uusi hanke entisen rupla-alueen kaupankäynnin monenkeskeistämiseksi.** 8 s.
Juhani Laurila **Venäjän velkakriisin kehitys ja nykytilanne.** 10 s.
- 6/93 Jouko Rautava **Yritystuesta sosiaaliturvaan: Julkisen tuen muutospaineet Venäjällä.** 7 s.
Jarmo Eronen **Venäjän uusi hallinnollinen aluejako.** 7 s.
Aleksei Tkatchenko **Pienyrittäjäisyys Venäjällä: Nykytilanne ja kehitysnäkymät.** 35 s.
- 7/93 Tuula Ryttilä **Russian Monetary Policy Since January 1992.** 20 p.
Inkeri Hirvensalo **Developments in the Russian Banking Sector in 1992-1993.** 22 p.
- 8/93 Seija Lainela - Pekka Sutela **Introducing New Currencies in the Baltic Countries.** 26 p.
Inna Shteinbuka **The Baltics' ways: Intentions, Scenarios, Prospects.** 27 p.
Inna Shteinbuka **Latvia in Transition: First Challenges and First Results.** 33 p.
Inna Shteinbuka **Industry Policy in Transition: the Case of Latvia.** 30 p.
- 9/93 Jouko Rautava **Venäjän keskeiset taloustapahtumat heinä- syyskuussa 1993.** 10 s.
Merja Tekoniemi **Venäjän parlamenttivaalien poliittiset ryhmittymät.** 3 s.
Jarmo Eronen **Venäläinen ja suomalainen periferia: Permin Komin ja Kainuun luetaloudellista vertailua.** 29 s.
- 10/93 Seija Lainela **Venäjän federatiivisen rakenteen muotoutuminen ja taloudellinen päätöksenteko; Pietarin asema.** 14 s.
Inkeri Hirvensalo **Pankkitoimintaa Pietarissa.** 14 s.
Juhani Laurila **Suoran sijoitustoiminnan kehittyminen Venäjällä ja Suomen lähialueella.** 29 s.
Juhani Laurila **Suomen saamiset Venäjältä. Valuuttakurssimuutosten ja vakautusten vaikutukset.** 8 s.
- 1/94 Pekka Sutela **Insider Privatization in Russia: Speculations on Systemic Change.** 22 p.
Inkeri Hirvensalo **Banking in St.Petersburg.** 18 p.
- 2/94 Aleksei Tkatchenko **Pienyritysten yksityistäminen Venäjällä.** 23 s.
Jarmo Eronen **Konversio Venäjällä: tulosten tarkastelua.** 10 s.
- 3/94 Juhani Laurila **Direct Investment from Finland to Russia, Baltic and Central Eastern European Countries: Results of a Survey by the Bank of Finland.** 14 p.
Juhani Laurila **Finland's Changing Economic Relations with Russia and the Baltic States.** 11 p.
Jouko Rautava **EC Integration: Does It Mean East-West Disintegration.** 8 p.
Eugene Gavrilenkov **Macroeconomic Crisis and Price Distortions in Russia.** 20 p.
Eugene Gavrilenkov **Russia: Out of the Post-Soviet Macroeconomic Deadlock through a Labyrinth of Reforms.** 22 p.
- 4/94 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1993.** 16 s.
Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1993.** 19 s.
Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1990-93.** 7 s.
- 5/94 Pekka Sutela **Production, Employment and Inflation in the Baltic Countries.** 22 p.
Seija Lainela **Private Sector Development and Liberalization in the Baltics.** 14 p.
Seija Lainela **Small Countries Establishing Their Own Independent Monetary Systems: the Case of the Baltics.** 17 p.
- 6/94 Merja Tekoniemi **Työttömyys ja sosiaaliturva Venäjällä.** 31 s.
- 7/94 Pekka Sutela **Fiscal Federalism in Russia.** 23 p.
Jouko Rautava **Interdependence of Politics and Economic Development: Financial Stabilization in Russia.** 12 p.
Eugene Gavrilenkov **"Monetarism" and Monetary Policy in Russia.** 8 p.

- 8/94 Pekka Sutela **The Instability of Political Regimes, Prices and Enterprise Financing and Their Impact on the External Activities of the Russian Enterprises.** 31 p.
 Juhani Laurila **The Republic of Karelia: Its Economy and Financial Administration.** 37 p.
 Inkeri Hirvensalo **Banking Reform in Estonia.** 21 p.
- 9/94 Jouko Rautava **Euroopan unionin ja Venäjän välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus - näkökohtia Suomen kannalta.** 7 s.
- 10/94 Seija Lainela - Pekka Sutela **The Comparative Efficiency of Baltic Monetary Reforms.** 22 p.
 Tuula Ryttilä **Monetary Policy in Russia.** 22 p.
- 11/94 Merja Tekoniemi **Miksi Venäjän virallinen työttömyysaste on säilynyt alhaisena?** 19 s.
- 1/95 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1994.** 19 s.
 Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1994.** 21 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan talouskehitys 1994.** 19 s.
- 2/95 Urmas Sepp **Inflation in Estonia: the Effect of Transition.** 27 p.
 Urmas Sepp **Financial Intermediation in Estonia.** 32 p.
- 3/95 Vesa Korhonen **EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimus.** 31 s.
 Jouko Rautava **Taloussintegraatio ja Suomen turvallisuus - Suomi Euroopan unionin idän taloussuhteissa.** 21 s.
 Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1985-94.** 10 s.
- 4/95 Nina Oding **Evolution of the Budgeting Process in St. Petersburg.** 29 p.
 Urmas Sepp **A Note on Inflation under the Estonian Currency Board.** 12 p.
 Pekka Sutela **But ... Does Mr. Coase Go to Russia?** 14 p.
- 5/95 Urmas Sepp **Estonia's Transition to a Market Economy 1995.** 57 p.
- 6/95 Niina Pautola **The New Trade Theory and the Pattern of East-West Trade in the New Europe.** 21 p.
 Nina Oding **Investment needs of the St.Petersburg Economy and the Possibilities to meeting them.** 20 p.
 Panu Kalmi **Evolution of Ownership Change and Corporate Control in Poland.** 21 p.
- 7/95 Vesa Korhonen **Venäjän IMF-vakauttamisohjelma 1995 ja Venäjän talouden tilanne.** 37 s.
 Inkeri Hirvensalo **Maksurästit Venäjän transitiotaloudessa.** 30 s.
 Seija Lainela **Baltian maiden omat valuutat ja talouden vakautus - pienten maiden suuri menestys.** 14 s.
- 8/95 Pekka Sutela **Economies Under Socialism: the Russian Case.** 17 p.
 Vladimir Mau **Searching for Economic Reforms: Soviet Economists on the Road to Perestroika.** 19 p.
- 9/95 Niina Pautola **East-West Integration.** 33 p.
 Panu Kalmi **Insider-Led Privatization in Poland, Russia and Lithuania: a Comparison.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Equity Markets in Russia.** 14 p.
 Jury V. Mishalchenko - Niina Pautola **The Taxation of Banks in Russia.** 5 p.
- 1/96 Juhani Laurila **Payment Arrangements among Economies in Transition: the Case of the CIS.** 23 p.
 Sergei Sutyryn **Problems and Prospects of Economic Reintegration within the CIS.** 17 p.
 Viktor V. Zakharov - Sergei F. Sutyryn **Manager Training - Another Emerging Market in Russian Educational Services.** 9 p.

- 2/96 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1995.** 12 s.
 Juhani Laurila **Katsaus lähialueisiin.** 28 s.
 Iikka Korhonen **Baltian vuosikatsaus.** 10 s.
 Pekka Sutela **Ukrainan ja Valkovenäjän taloudet vuonna 1995.** 10 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan siirtymätalouksien kehitys 1995.** 17 s.
- 3/96 Niina Pautola **Intra-Baltic Trade and Baltic Integration.** 12 p.
 Vesa Korhonen **The Baltic Countries - Changing Foreign Trade Patterns and the Nordic Connection.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Banking Sectors in Baltic Countries.** 22 p.
- 4/96 Niina Pautola **Trends in EU-Russia Trade, Aid and Cooperation.** 16 p.
 Niina Pautola **The Baltic States and the European Union - on the Road to Membership.** 20 p.
 Elena G. Efimova - Sergei F. Sutyryn **The Transport Network Structure of the St.Petersburg Region and its Impact on Russian-Finnish Economic Cooperation.** 11 p.
 Iikka Korhonen **An Error Correction Model for Russian Inflation.** 10 p.
- 5/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Direct Investment from Finland to Eastern Europe; Results of the 1995 Bank of Finland Survey.** 21 p.
 Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Social Consequences of Economic Reform in Russia.** 26 p.
 Iikka Korhonen **Dollarization in Lithuania.** 7 p.
- 6/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Suorat sijoitukset Suomesta Itä-Eurooppaan; Suomen Pankin vuonna 1995 tekemän kyselyn tulokset.** 20 s.
 Jouko Rautava **Suomi, Euroopan Unioni ja Venäjä.** 6 s.
 Niina Pautola **Baltian maiden talouskatsaus 1996.** 12 s.
- 1/97 Panu Kalmi **Ownership Change in Employee-Owned Enterprises in Poland and Russia.** 51 p.
- 2/97 Niina Pautola **Fiscal Transition in the Baltics.** 23 p.
 Peter Backé **Interlinkages Between European Monetary Union and a Future EU Enlargement to Central and Eastern Europe.** 19 p.
- 3/97 Iikka Korhonen **A Few Observations on the Monetary and Exchange Rate Policies of Transition Economies.** 8 p.
 Iikka Korhonen **A Brief Assessment of Russia's Treasury Bill Market.** 8 p.
 Rasa Dale **Currency Boards.** 14 p.
- 4/97 Sergei F. Sutyryn **Russia's International Economic Strategy: A General Assessment.** 17 p.
 Tatiana Popova **The Cultural Consequences of Russian Reform.** 17 p.
 Ludmilla V. Popova - Sergei F. Sutyryn **Trends and Perspectives in Sino-Russian Trade.** 11 p.
- 5/97 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1996.** 10 s.
 Iikka Korhonen - Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1996.** 12 s.
 Merja Tekoniemi **Katsaus lähialueisiin 1996.** 11 s.
 Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1996.** 10 s.
 Kari Pekonen **Valko-Venäjän talous vuonna 1996.** 6 s.
 Katri Lehtonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1996.** 13 s.
- 6/97 Niina Pautola **Towards European Union Eastern Enlargement - Progress and Problems in Pre-Accession.** 17 p.
 Katri Lehtonen **Theory of Economic Reform and the Case of Poland.** 26 p.
 Boris Brodsky **Dollarization and Monetary Policy in Russia.** 14 p.
- 7/97 Toivo Kuus **Estonia and EMU Prospect.** 24 p.
 Olga Luštšik **The Anatomy of the Tallinn Stock Exchange.** 23 p.
 Riia Arukaevu **Estonian Money Market.** 20 p.

- 1/98 Iikka Korhonen **The Sustainability of Russian Fiscal Policy.** 8 p.
Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Challenges to Reforming Russia's Tax System.** 18 p.
Niina Pautola **Optimal Currency Areas, EMU and the Outlook for Eastern Europe.** 25 p.
- 2/98 Peter Westin **Comparative Advantage and Characteristics of Russia's Trade with the European Union.** 26 p.
Urszula Kosterna **On the Road to the European Union - Some Remarks on Budgetary Performance in Transition Economies.** 31 p.
- 3/98 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Keskuksen ja alueiden välisten suhteiden kehitys Venäjällä 1992-1997.** 10 s.
Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Katsaus Suomen kauppaan IVY-maiden ja Baltian maiden kanssa 1990-1997.** 11 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja ongelmat.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1997.** 10 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys 1997.** 12 s.
- 4/98 Kustaa Äimä **Central Bank Independence in the Baltic Policy.** 30 p.
Iikka Korhonen – Hanna Pesonen **The Short and Variable Lags of Russian Monetary Policy.** 11p.
Hanna Pesonen **Assessing Causal Linkages between the Emerging Stock Markets of Asia and Russia.** 10 p.
- 5/98 Laura Solanko **Issues in Intergovernmental Fiscal Relations – Possible Lessons for Economies in Transition.** 19 p.
Iikka Korhonen **Preliminary Tests on Price Formation and Weak-form Efficiency in Baltic Stock Exchanges.** 7 p.
Iikka Korhonen **A Vector Error Correction Model for Prices, Money, Output, and Interest Rate in Russia.** 12 p.
Tom Nordman **Will China catch the Asian Flu?** 14 p.
- 6/98 Saga Holmberg **Recent Reforms in Information Disclosure and Shareholders' Rights in Russia.** 17 p.
Vladimir R. Evstigneev **Estimating the Opening-Up Shock: an Optimal Portfolio Approach to Would-Be Integration of the C.I.S. Financial Markets.** 39 p.
Laura Solanko – Merja Tekoniemi **Novgorod and Pskov – Examples of How Economic Policy Can Influence Economic Development.** 14 p.
Ülle Lõhmus - Dimitri G. Demekas **An Index of Coincident Economic Indicators for Estonia.** 12p.
- 7/98 Tatyana Popova **Financial-Industrial Groups (FIGs) and Their Roles in the Russian Economy.** 24p.
Mikhail Dmitriyev – Mikhail Matovnikov – Leonid Mikhailov – Lyudmila Sycheva **Russian Stabilization Policy and the Banking Sector, as Reflected in the Portfolios of Moscow Banks in 1995–97.** 29 p.
- 1/99 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.
Iikka Korhonen – Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1998.** 10 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja näkymät.** 13 s.
Pekka Sutela **Ukrainan talouskatsaus 1998.** 14 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.